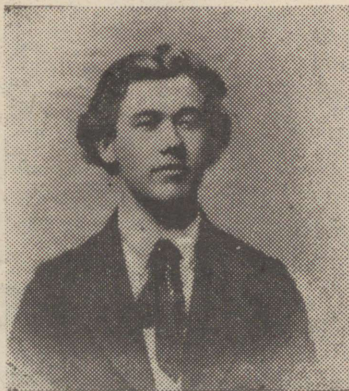

Kiltsi punakaardi tegevusest

(Algus «Kommunismi sime asuda värske jõuga raudteesilla lõhkumisele. Kilt-si jaama jäid valvele Kilt-si piimameierei, lihakarni ja vis-tisti ka Kilt-si mõisa töölised, kokku umbes 10 meest.

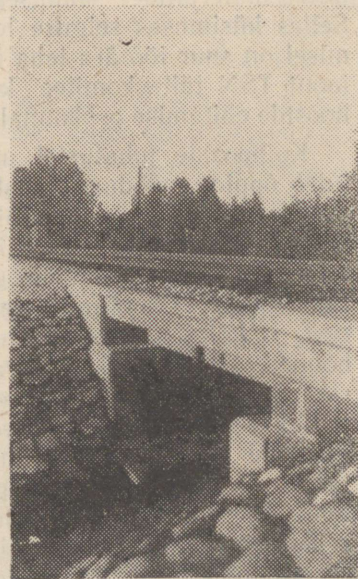
Sakslased tulid kohale aga varem kui meie seda arvasi-me. Nad jõudsid Kilt-si jaama 26. veebruari varahommikul. Nähtavasti ei olnud raudtee-liin Tartust kuni Rakkeni ku-

Artur Vettik — võttis osa puna-kaardi tegevusest Väike-Maarjas. Hiljem võitles Punaarmee rida-des.

Koidus» nr. 87 (955)).

sagil lõhutud ning seepärast sõitsid nad ka Rakkest Kilt-si poole julgesti, arvates, et tee on korras. Nii sõitsid nad ka märkamata selle kohani, kus me öösel olime raudteeliini ära lõhkunud. Rongi vedur ühes paari esimese vaguniga kukkus roobastelt maha, aga jäi imekombel püsti. Muud vi-ga rong ei saanud. Kuna see raudteeosa ei olnud jaamas nähtav, siis ei näinud ka jaamas valvet pidavad puna-kaartlased rongi lähenemist ja veduri mahakukkumist, mis-pärast sakslased piirasid mei-le märkamatult Kilt-si jaama ja selle ümbruse sisse. Mõ-nede andmete järgi ole-vat punakaartlased püüdnud piimavabriku müüride vahel sakslastele vastu hakata. Jaamas langesid sakslaste kätte mitmed punakaartlased. Osal õnnestus põgeneda. Reetur Roiki näpunäitel lasksid oku-pandid samas põllul, jaama külje all, maha kuus puna-kaartlast, sealhulgas ka raud-tee purustamisest osavõtnud

Kiltsi raudteesild, mis purustati 1917. aastal.

punakaartlased, Kilt-si piima-tööstuse töölised Arnold Aalitsa, Julius Sule ja Albert Nee-ro.

Hiljem lasksid sakslased maha veel punakaartlased Koonu ja Triigi mõisatest.

Kuid rongi peatuse tõttu ei saanud nad kohe edasi tungi-du, mispärast paljudel puna-kaartlastel ja nõukogude akti-vistidel õnnestus õigel ajal

põgeneda. Alles mõnetunnise töötamise järele suutsid saks-lased raudtee parandada ja veduri rööbastele tagasi tõsta ning Tapa poole edasi sõita.

Mina ja teised punakaartla-sed õõbisime Koonu mõisas. Saime küll kiiresti teada saks-laste tulekust, kuid meie jõud olid laiali paisatud ja liiga väikesed sakslastele vastu-hakkamiseks. Seepärast otsus-tasime taanduda ja siirduda punakaartlase Kulli soovitu-sel, kes meist kõige paremini tundis ümbruskonna metsa-teid, Roela mõisa. Siin ajasi-me kiiresti üles mõisa komitee liikmed ja hoiatasime neid

valgekaartlaste ja sakslaste lähenemisest. Edasi ei julge-nud me enam sõita maanteed

mööda, kartsime Rakverest tu-levate sakslastega kokku põr-gata. Pöördusime maanteelt metsa ja jätkasime niimoodi edasiliikumist. Meid oli kogu-nenud terve voor, üle kümne ree ja mitu ratsameest.

Tulise kihutamise järele jõudsim järgmise päeva va-rahommikul kusagil Kiviõli kandis raudtee äärde. Sakslasi

Raudteeliini lõhkumine ei läinud aga nii kergesti. Maa oli õige sügavalt külmunud ja ainult kirvestega oli peaaegu võimatu tugevasti jäätu-nud raudteesilda lõhkuda. Ko-halik jaamaülem ja raudteela-sed olid aga valgete mõju all ning peitsid meie eest tööriis-tad ära. Seepärast saime 25. veebruari öösel ainult umbes 10 sülla pikkuselt roopad ära võtta, kuna raudteesilla lõhkumine jäi järgmiseks hommikuks ja pidi toimuma vene sõjaväeosadelt hangitud lõhkeaine abil.

Pärast raudteeliini lõhku-mist Kilt-si jaama juures sõit-sime öösel ühes Vao ja Kaar-ma punakaartlastega Koonu mõisa, kuna kodudesse ei jul-genud enam minna sakslaste oõimaliku läheduse tõttu. Järgmisel hommikul kavatse-

polnud seal veel nähtud. Puhkasime veidi ja sõitsime siis edasi Narva poole.

Nii tuli meil ajutiselt lahkuda sünnimaalt, sest meie jõud oli liig nõrk, et regulaar-

Heinrich Kook — aktiivne nõukogude tegelane ja punakaartlane 1918. aastal Väike-Maarjas.

se sõjaväe pealetungile vastu pidada. Kuid me ei loobunud võitlusest, vaid jätkasime seda kuni nõukogude võimu lõpliku võiduni.